

Cyrlometodějské výročí. Mezinárodní vědecká konference na Slovensku

V rámci a v předvečer cyrilometodějských oslav proběhla ve dnech 13. – 15. listopadu 2012 ve slovenské Nitře, v kraji pod staroslavným Zoborem, mezinárodní vědecká konference na téma „Tradícia a prítomnosť misijného diela sv. Cyrila a Metoda“, věnovaná 1150. výročí příchodu Konstantina-Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu, které budeme oslavovat v roce 2013. Jejím hlavním pořadatelem byl Ústav pre výskum kultúrneho dedičstva Konštantína a Metoda pri Filozofickej fakulte Univerzity Konštantína Filozofa v Nitře a FF UKF ve spolupráci s Akademickým klubem FF UKF a Archeologickým ústavem SAV v Nitře, Slavistickým ústavem Jána Stanislava SAV a Historickým ústavem SAV v Bratislavě, Konferenci biskupov Slovenska, Rímsko-katolíckou cyrilometodskou bohosloveckou fakultou Univerzity Komenského v Bratislavě, Rímskokatolíckou cirkvou – Biskupstvo Nitra, Nitrianskym samosprávnym krajom, Mestom Nitra, Nadáciou Konštantína Filozofa a Slovenskou historickou spoločnosťou SAV. Záštitu nad celou akci převzal Ivan Gašparovič, prezident Slovenské republiky.

Mezinárodní vědecké konference se zúčastnili nejen zástupci zemí, v nichž měla politicko-církevní a diplomatická mise Konstantina-Cyrila a Metoděje přímé účinky a dopad, ale též badatelé ze zemí, v nichž působilo jejich dílo zprostředkovaně. Vedle badatelů z vědeckých, církevních a zájmových institucí ze Slovenské a České republiky přednesli své příspěvky rovněž vědci z Bulharska, Makedonie, Polska, Ukrajiny a Ruska. Přítomni byli nejen historikové slovenských národních a světových dějin, archeologové, filologové (literární vědci, lingvisté), ale též byzantologové, kulturní antropologové, historici dějin umění a architektury, teologové, filozofové, religionisté, kulturologové či etici. S hlavními referáty vystoupili nestoři slovenské vědy: archeologii zastupoval Alexander T. Ruttkay, který se zabýval počátky christianizace na území Slovenska a sakrálními stavbami 9. století, nestor slovenské historie Richrd Marsina zaměřil svůj příspěvek na sledování zápasu o používání slovanského jazyka v liturgii na Velké Moravě a literární vědec Peter Liba sledoval obraz soluňských bratří Cyrila a Metoděje ve slovenské literatuře.

K přínosným příspěvkům patřily např. archeologické T. Štefanovičové a M. Ruttkaye, historické M. Hurbaniče, T. Tandliča a S. Otčenášové, filologické A. Škoviery, L. Matejky a S. Laukové, teologicko-filozofické V. Judáka a C. Diatky nebo uměnovědný referát A. Boteka a kulturologický B. Turzonovové. Ze zahraničních referátů to byly např. příspěvky, které přednesli Z. Taneski, M. Jakimovska-Tosić a S. Gadžova ze Skopje, J. V. Šimko a A.-R. A. Draškocycy z Užhorodu, M. Rembierz z Katovic, P. Kostadinova a I. Trifonova ze Sofie a jiní. Českou republiku reprezentovala byzantoložka Lubomíra Havlíková z oddělení paleoslovenistiky a byzantologie Slovanského ústavu AV ČR, v.v.i., která dlouhodobě spolupracuje s Ústavem pre výskum kultúrneho dedičstva Konštantína a Metoda FF UKF v Nitře v rámci dvou projektů, a to “Po stopách sv. Cyrila a Metoděje ve slovenské a české bibliografii (1945-2010)” (2010-2011: MEB0810026; viz AB 11/2011) a “Po stopách sv. Cyrila a Metoděje ve slovenské a české bibliografii (do roku 1945)” (2012-2013: 7AMB12SK161), a

kteřá vedle moderování sekce A. „Archeol6gia, hist6ria“ proslovila přispěvek s prezentací na téma „Metodějovo velkomoravské „Napomenutí vladařům“ – homilie nebo *speculum principis*? Pokus o novou žánrovou interpretaci“, v němž na základě srovnání s byzantským prostředím vyslovila hypotézu o tom, že velkomoravské Metodějovo „Napomenutí vladařům“ patří mezi tzv. *specula principum*. V sekci B. „Jazykoveda, literárna veda, pedagogika“ vystoupil s p ř í s p ě v k e m „Cyrilometodějská tradice v Hlaholském misálu Vojtěcha Tkadlčika“ paleoslovenista Miroslav Vepřek z Katedry bohemistiky Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, který sledoval ohlas cyrilometodějství v misálu, sestaveném v nové církevní slovanštině českého typu teologem V. Tkadlčíkem. Prezentované konferenční příspěvky budou publikovány v kolektivní monografii, která vyjde ve výročním roce 2013. Je potěšující konstatovat, že se mezinárodní konference, která je jednou z prvních k cyrilometodějskému výročí, účastnila vedle matadorů vědy také spousta mladých a nadějných badatelů.

Mezinárodní setkání vědců bylo doplněno řadou doprovodných programů a akcí. Patřilo k nim nejen několik výstav na téma „Posvátný odkaz. Cyril a Metod v slovenskom výtvarnom umení“, ale také prohlídka Nitranského hradu a místního Diecézního muzea, stejně jako koncert v katedrál ním chrámu – bazilice sv. Emmerama na Nitranském hradě, v němž za doprovodu varhan (V. Kopec) a klavíru (L. Varhaníková) zapěli Z. Bartová a mužský sbor „Rodokmeň“ s hudebním cyklem „Cyril a Metod – apoštoli Slovákov“ a zazněly barokní a klasicistní církevní skladby i staroslověnské liturgické písně. Slavnostní charakter mezinárodní konference podtrhla také recepce na nitranském Biskupském úřadě a setkání s nitranským biskupem Viliamem Judákem. Závěrem nezbývá než poděkovat hlavnímu organizátorovi celé konference, Ústavu pre výskum kultúrneho dedičstva Konštantína a Metoda pri Filozofickej fakulte Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre a jeho představitelům, řediteli Peteru Hetényimu a jeho spolupracovníkům Peteru Ivaničovi a Martinu Husárovi, na jejichž bedrech ležela hlavní tíha odpovědnosti, za zdařilé a plodné vědecké setkání, při němž nechybělo ani vynikající zlatavé a rubínově zbarvené víno z vinorodých nitranských svahů.

LUBOMÍRA HAVLÍKOVÁ,
Slovanský ústav AV ČR, v.v.i.